

De Grieken (deel 1) – Opgroeien in Sparta en Athene

het te vondeling gelegd. Gelukkig waren er voorbijgangers die de krijsende baby meenamen. Het kind belandde dan wel meteen in de slavenvertrekken. De Spartanen waren nog gevoellozer. Zwakke baby's werden zonder pardon van de rotsen gegooid of in de bergen achtergelaten. Je zult maar geboren worden in Sparta of Athene.

In Athene lagen er soms baby's op de vuilnisbelten. Vooral meisjes, want die konden geen soldaat worden en kostten hun ouders een fortuin aan bruidsschat. Een kersverse vader mocht binnen de vijf dagen beslissen of hij zijn pasgeborene wilde houden of niet. Wou hij het kindje niet, dan werd

CHRISTINE BUYLE

BOLLEBOZEN IN ATHENE

Als een kind eenmaal aanvaard was, kreeg het een voedster. Meestal was dat een kloeke vrouw die het eten voorkauwde, voor ze het aan het kleintje gaf. Hygiënisch was dat natuurlijk niet.

Elk kind bleef zeven jaar lang bij zijn moeder. Het amuseerde zich met allerlei speelgoed, zoals ballen, een schommel, poppen, houten karretjes en paardjes op wielen. Kinderen speelden met elkaar haasje-over en krijgertje. Af en toe bikkelden ze met botjes van dieren. Soms kregen ze zelfs sprookjes en kinderverhalen te horen. Hun kindertijd leek dus een beetje op die van ons. In het zonnige Griekenland liepen jongetjes in hun blootje. Meisjes droegen een kieltje dat tot boven de knie kwam.

Wanneer een Atheense jongen zeven jaar werd, mocht hij voor het eerst naar school. De *paedagogus* (een huisslaaf) droeg het schoolgerief en bracht zijn beschermeling elke dag naar de klas. Daar leerde het kind lezen, schrijven en rekenen. Papier bestond nog niet, maar er waren wel al houten plankjes met was, waarin het met een stokje letters kon griffen. Oudere jongens volgden les bij leraren, in de schaduw van zuilenrijen. Worstelscholen waren ook in trek, evenals openbare gymnasia, waar mannen van alle leeftijden een bad namen, sportten en met elkaar praatten.

Atheense meisjes bleven thuis om huishoudelijke karweitjes te leren. Het duurde tot ongeveer 320 voor Christus voor ook zij mochten studeren.

GROEIPIJNEN IN SPARTA

Een Spartaans jongetje kreeg een heel wat strengere opvoeding. Als hij zeven werd, moest hij zijn moeder verlaten en in groep samenleven met leeftijdsgenootjes. De jongens deden alles samen. Ze sliepen op de grond en kregen alle dagen bloedsoep te eten. Dat gerecht was in een wip klaar. Je hoefde alleen wat bloed te koken en er uien, tarwe- en gerstemeel aan toe te voegen.

Van jongsaf aan leerden de jongens vechten. Dat moest ook wel, want de burgers van Sparta zwaaiden de scepter over slaven, vrijgelatenen en naburige stammen, die met z'n allen tien keer zo talrijk waren als hun overheersers. Om de vechtkunst onder de knie te krijgen, gingen de kleine Spartaantjes elkaar te lijf of hielden ze jacht op de Heloten (staatsslaven). Als ze zo'n slaaf konden pakken, doodden ze hem onmiddellijk.

Wanneer de jonge vechtersbazen honger hadden, mochten ze eten stelen. Als ze betrapt werden, kregen ze een flink pak slaag, niet om de diefstal zelf, maar omdat zij zich hadden laten vatten. Geen wonder dat de Spartanen op twintigjarige leeftijd 'afstudeerden' als niets ontziende vechtmachines. Een groot verschil met de

Atheense jongeren, die pas op hun achttiende een militaire training kregen en twee jaar later al volleeerde soldaten waren.

HUWELIJKSLEVEN

In Athene trouwden de meisjes meestal tussen hun veertiende en zestiende verjaardag. Hun ouders kozen een geschikte huwelijkskandidaat. Veel bruidjes zagen hun echtgenoot pas voor het eerst op het huwelijksfeest. Jongens bleven langer vrijgezel. Die dachten maar aan trouwen als ze al tegen de dertig liepen.

Atheense vrouwen hadden niet veel in de pap te brokken. Keurige dames hoorden thuis, punt. Ze leefden in kamers waar de gasten nooit kwamen. Deftige vrouwen mochten zelfs niet alleen de deur uit. Ze moesten altijd een slavine meenemen.

In armere gezinnen genoten de vrouwen meer vrijheid. Ze verdienden de kost als verkoopster van groenten, parfum of andere waren.

Spartaanse vrouwen waren veel zelfstandiger. Ze hadden de touwtjes in handen als de mannen op oorlogspad waren. Hun dochters droegen minirokjes met een split opzij. De andere Grieken spraken er schande van.

Trouwen in Sparta was in een wip gebeurd. De jongens vielen 's nachts de slaapruijme van de meisjes

binnen. Als de stoere bonken iemand konden vastgrijpen, lieten ze haar onmiddellijk kaal scheren. Ze sliepen met haar en keerden daarna terug naar hun groep. Spartaanse mannen en vrouwen leefden immers apart. Om voor een nageslacht te zorgen, moesten de echtgenoten 's nachts wel eens stiekem uit hun kazerne verlaten en bij hun vrouw binnensluipen.

Kinderen krijgen was voor alle Grieken van groot belang. Als een man kinderloos bleef, beschouwde men dat als een straf van de goden. Kon een vrouw geen kinderen krijgen, dan zette haar echtgenoot haar aan de deur en zocht hij een andere bruid. Maar als er dan kinderen kwamen, begon alles weer van voren af aan. Bollebozen in Athene. Groeipijnen in Sparta.